
Gilbert om Gaza: – En desperat humanitær katastrofe

REPORTASJE

CAROLINE ULVIN JOHANSSON

caroline.ulvin.johansson@tidsskriftet.no

Tidsskriftet

Den norske legen Mads Gilbert har i flere uker forsøkt å ta seg inn i Gaza. – Bombingen må stanse umiddelbart. Det har aldri vært så ille som nå.

Mads Gilbert har jobbet med palestinske helsearbeidere i en årrekke. Her utenfor Al-Shifa-sykehuset i Gaza i 2014. Foto: NTB Scanpix / DN

– Jeg befinner meg i Midtøsten, ikke så langt fra Gaza, forteller overlege Mads Gilbert. Her har han vært i flere uker i forsøk på å ta seg inn på Gazastripen for å bistå det palestinske helsevesenet. Men dette er fremdeles helt umulig, forteller han.

– Det er ingen som slipper inn. Vi prøver så godt vi kan å holde kontakten med våre kollegaer, som blir mer og mer desperate for hver dag som går.

Gilbert er spesialist i anesthesiologi og avdelingsleder for Akuttmedisinsk avdeling ved Universitetssykehuset Nord-Norge (UNN). Han er også professor emeritus ved UiT Norges arktiske universitet. Som medlem i det medisinske kriseteamet fra Norwegian Aid Committee (NORWAC) reiste han til Kairo i Egypt kort tid etter at krigen mellom Israel og Hamas brøt ut 7. oktober. Teamet består av legekollega og kirurg Erik Fosse, anestesisykepleier Dagfinn Bjørklid og landansvarlig for Palestina Kristil Haraldstad, som alle jobber i NORWAC.

– Vi bestemte oss raskt for å dra ned. Vi kjenner Gaza veldig godt, fordi vi har jobbet der i mange tiår.

Gilbert har i årevis vært en tydelig stemme for den palestinske saken i Norge.

18 av 35 sykehus ute av drift

7. oktober angrep Hamas-krigere Israel. Over 1 400 mennesker ble drept – hvorav minst 31 barn, ifølge landets myndigheter. Over 200 ble tatt som gisler. Israel har svart med massiv bombing og full blokade av Gaza, og innførselen av både mat, rent vann, drivstoff og strøm er stanset. Så langt er over 10 000 drept, ifølge Gazas helsemyndigheter. Blant disse er over 4 000 barn.

Gilbert forteller om løpende kontakt med kolleger på sykehusene i Gaza.

– Jeg har forsket sammen med og jobbet klinisk med mine palestinske kollegaer i Gaza. De forteller om forferdelige forhold, de går 24-timersvakter, og mange av dem er syke på grunn av mangel på rent vann. De har diaré, de kaster opp, de er utslitte og redde. 193 helsearbeidere er hittil drept i israelske angrep, sier overlegen og refererer til tall fra FNs nødhjelpskontor (OCHA).

Tydelig preget forteller Gilbert om en nær venn og kollega som nylig ble drept.

– Bak dødsstatistikkene skjuler det seg mennesker som deg og meg. Mennesker som lever anstendige liv, som gjør hva de kan for å få familien til å overleve.

«Bak dødsstatistikkene skjuler det seg mennesker som deg og meg»

Ifølge tall fra FN er 18 av 35 sykehus med døgncapasitet ute av drift over hele Gaza, og 71 % av alle primærhelsetjenestene fungerer ikke på grunn av skade eller mangel på drivstoff. 1,5 millioner mennesker er internt fordrevne og har søkt tilflukt på blant annet sykehus og FN-skoler.

– Bare på Al-Shifa-sykehuset er det 50 000 internt fordrevne, sier Gilbert.

– Umiddelbar stopp i bombingene

Gilbert har jobbet aktivt sammen med palestinske helsearbeidere og medisinstudenter i en årrekke. Flere ganger har han opplevd bombeangrep mot Gaza – blant annet i 2008/09, da både han og legekollega Erik Fosse jobbet ved Al-Shifa-sykehuset. Nå er han krystallklar i sin tale:

– Vi er leger. Vi vet at å forebygge er bedre enn å behandle. Derfor er det én ting som først og fremst trengs nå – og det er umiddelbar stopp i bombingene. Umiddelbar stopp i produksjonen av tusenvis av nye skadde, amputerte og blødende, sier Gilbert, og fortsetter:

«Nå må det internasjonale samfunnet sørge for at Israel skruer på vannet, skruer på strømmen og slipper inn vann og mat til Gazas 2,2 millioner innbyggere»

– Nå må det internasjonale samfunnet sørge for at Israel skruer på vannet, skruer på strømmen og slipper inn vann og mat til Gazas 2,2 millioner innbyggere. De må få drivstoff til aggregatene sånn at de kan skru på oksygenkonsentratorene, kuvøsene og respiratorene. Når en krigsmakt kan drepe 4 000 barn på tre uker og kalle det selvforsvar, da står vi i en situasjon som vi ikke aner hvor kan ende.

Behov for medisinsk utstyr

Med støtte fra Utenriksdepartementet (UD) på 6,8 millioner kroner har NORWAC-teamet jobbet intenst for å skaffe medisiner og medisinsk utstyr til Gaza.

– Ved hjelp av et godt samarbeid med palestinsk Røde Halvmåne og egyptisk Røde Halvmåne fikk vi utstyret inn via en av de første konvoiene, sier Gilbert.

Tirsdag 7. november meldte palestinsk Røde Halvmåne at 569 lastebiler har krysset grensen fra Egypt siden 21. oktober. Samtidig viser tall fra FNs nødhjelpskontor at det før krigen kom i snitt 500 lastebiler daglig med forsyninger til Gaza.

– Nå er det et etterslep på minst 10 000 lastebillass. Det Israel slipper inn, er som dråper i en ørken. Behovet er enormt, sier Gilbert.

I tillegg er det et stort behov for medisinske forsyninger.

– Omfanget av brannskader er stort, og alle som kan sin medisin, vet at brannskader krever daglig skifte. Det krever dyktige team, riktig fuktighet og høy sterilitet.

Han legger til at mange brannskader krever transplantasjoner og at et stort antall av de brannskadde er barn. Ettersom barn vokser, er dette en spesielt komplisert pasientgruppe. I tillegg er det mangel på desinfeksjonsmidler, og Gilbert forteller at kollegaer ved Al-Shifa-sykehuset har måttet ta i bruk eddik.

Det medisinske kriseteamet fra NORWAC. F.v. Kristil Haraldstad, Mads Gilbert, Dagfinn Bjørklid og Erik Fosse. Foto: privat

Legeopprop

I Norge har flere leger engasjert seg i ulike opprop. «I solidaritet med helsepersonell i Gaza» er initiert av legene Sara Soraya Eriksen og Emma Joanna Lengle, og de har fått 1 392 signaturer.

– Vi ble positivt overrasket, fordi vi har et inntrykk av at legestanden kvier seg litt for å uttale seg om Israel-Palestina-konflikten, ettersom den har blitt såpass betent, sier Eriksen, som er LIS1-lege ved Oslo universitetssykehus, Ullevål.

Kjernen i oppropet er at de ønsker å stå opp for kollegaer og fordømme alle angrep som rammer drift av helsevesenet og helsepersonells evne til å utøve sine yrker.

– Vi vil fokusere på et globalt kollegium og at vi kan samles uavhengig av politiske nyanser, sier hun.

Eriksen og Lengle har allerede hatt samtaler med representanter fra både Ap og SV.

– Vi håper det kan nytte å heve stemmen.

Legeforeningen: – Rystet over den humanitære krisen

I Legeforeningen forteller president Anne-Karin Rime at de følger situasjonen i Gaza tett. De er i dialog med både norske myndigheter og nasjonale og internasjonale samarbeidspartnere.

– Vi er rystet over den humanitære krisen og situasjonen for hjelpe- og helsearbeidere. For oss er prinsippet om medisinsk nøytralitet urokkelig. Vi fordømmer på det sterkeste ethvert angrep på uskyldige sivile, helsepersonell og helseinstitusjoner. Vi ber om at alle tar til orde for FNs resolusjon om våpenhvile og støtter kravet om rask og uhindret humanitær tilgang til Gaza, sier Rime.

«Vi ber om at alle tar til orde for FNs resolusjon om våpenhvile og støtter kravet om rask og uhindret humanitær tilgang til Gaza»

Samtidig understreker hun at påvirkningsmulighetene i en slik situasjon er begrenset. Legeforeningen føler i likhet med mange andre på en maktesløshet.

– Men vi må jobbe på våre arenaer og gjennom våre kanaler for å påvirke så godt vi kan. Vi vurderer fortløpende hva vi kan gjøre.

Gir ikke opp

Gilbert oppfordrer kollegaer og studenter til å engasjere seg.

– Jeg håper at det finnes hundrevis av norske kollegaer og hundrevis av legestudenter, sykepleierstudenter, fysioterapistudenter og tannlegestudenter som kan tenke seg å ta en økt i Gaza. For nå trengs alle hender – og ikke bare nå, men i årevis fremover. Det er så mye som er ødelagt og som må bygges opp igjen.

«Nå trengs alle hender – og ikke bare nå, men i årevis fremover. Det er så mye som er ødelagt og som må bygges opp igjen»

Han legger også vekt på at han er imot enhver form for terror mot sivile.

– Både israelske og palestinske militære enheter og politisk ansvarlige må etterforskes og dømmes der det er begått krigsforbrytelser.

Og selv om Gilbert og resten av NORWAC-teamet foreløpig ikke har lyktes i å ta seg inn i Gaza, har de ikke tenkt å gi seg. Han understreker at de får god støtte fra den norske ambassaden i Egypt og fra norske myndigheter.

– Vi blir så lenge dette skjer, og vi er nødt til å være klar til å dra inn.

Publisert: 10. november 2023. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.23.0772
Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 23. mars 2026.